

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЗИЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Черняков Володимир Володимирович

Чернігівський державний педагогічний університет ім. Т.Г. Шевченка

Вступ. Одним з пріоритетних напрямів оновлення та перебудови нового українського суспільства є спрямування змісту системи освіти у вищих навчальних закладах на демократизацію та гуманізацію методів навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах [2]. Важливим і відповідальним завданням вищого навчального закладу з позиції соціального замовлення суспільства є поєднання формування особистого індивідуального світогляду молодого людини та її відповідальної суспільно активної діяльності, розвитку творчих здібностей особистості та її високого професійно-педагогічного рівня підготовленості [5].

Відомо, що головною метою вищої педагогічної освіти є формування такого професійного рівня сучасного фахівця з фізичного виховання, якому притаманні глибокі професійні знання, теоретична та методична підготовка, фізична підготовленість, організаційні здібності. Разом із тим учні сучасної школи хочуть бачити такого вчителя, який не тільки професійно проводить навчання та виховання учнів засобами фізичної культури, а й у достатній мірі має визначену соціальну позицію, володіє такими якостями як ініціативність, активність, творчість, організаційні здібності, відчуття новизни та інше [3].

Як свідчить аналіз літературних джерел, на сучасному етапі розвитку світового суспільства у центрі уваги педагогічних і громадських кіл розвинених країн світу перебуває проблема демократизації освіти. Усе більшої популярності в закордонній освіті набуває навчання та виховання, засноване на співпраці вчителя й учня, за якого школяр стає повноправним учасником педагогічного процесу, між ним і педагогами виникають довірливі та невимушені взаємостосунки, реалізуються колективні форми виховання,

здійснюється спільна діяльність учнів, учителів та батьків, народжується обстановка радості і творчості [1]. Все вищезгадане у повній мірі стосується і освітньої парадигми українського суспільства, в якій все більше уваги приділяється питанням соціалізації особистості у суспільстві, формування ціннісних орієнтацій педагога тощо.

Саме тому оновлення системи вищої освіти в Україні, його гуманізація та демократизація у відповідності до світових стандартів освіти вимагає впровадження нових підходів у навчально-виховний процес підготовки фахівців з фізичного виховання у вузах [4], які дозволять ефективно формувати соціальну позицію майбутнього вчителя фізичної культури.

На жаль, у сучасній науково-педагогічній літературі недостатньо уваги приділяється такому важливому компоненту підготовки висококваліфікованого фахівця з фізичного виховання як формування його соціальної позиції.

Висуваючи ідею формування соціальної позиції майбутнього вчителя фізичної культури, автор сподівається, що впровадження її у навчально-виховний процес у вузі дозволить підвищити рівень психолого-педагогічної готовності майбутніх вчителів з фізичної культури до професійної діяльності, детермінувати його соціально-педагогічну активність. А це в свою чергу дозволить підняти на якісно новий рівень ефективність навчально-виховного процесу у школі.

Мета роботи: дослідити та обґрунтувати важливість формування соціальної позиції вчителя фізичної культури як необхідної умови його соціально-педагогічної активності.

Результати дослідження. Активна педагогічна діяльність за твердженням психологів забезпечується високим рівнем сформованості професійних якостей особистості вчителя, повним розкриттям його індивідуальних потенціально-особистісних можливостей.

Соціально-педагогічну активність слід розглядати як найвищу форму активності людини, яка формується на основі більш спільного родового

поняття „активність”, що походить від латинського „activus” та визначає дію, вчинок, діяльність. Соціально-педагогічна активність це особлива якісна форма, яка характеризується включенням у суспільно-педагогічну діяльність та спрямована на формування вищих моральних цінностей майбутньої особистості, на становлення її світогляду, допомогу молодій людині у визначенні свого індивідуального призначення в суспільстві.

Головною детермінантою соціально-педагогічної активності педагога є відповідний рівень сформованості його соціальної позиції. Соціальна позиція вчителя фізичної культури визначається як міра його соціальної зрілості, як певний рівень сформованості особистого світогляду, його готовності до активного і творчого виконання як професійно-педагогічних функцій так і соціально-перетворюючої діяльності.

Соціальна позиція педагога визначає глибину розуміння ним сутності та розвитку суспільних процесів, відображає соціальний характер і спрямованість його суспільно-перетворюючої діяльності у напрямку перетворення й удосконалення суспільства та суспільних відносин, а також сприяння формуванню високоморальних цінностей підростаючого покоління.

Досвід роботи молодих спеціалістів з фізичної культури свідчить про невисокий рівень сформованості соціальної позиції випускників факультету фізичного виховання. В період навчання у вищому навчальному закладі майбутні педагоги, які не прагнуть формувати особистий світогляд та не мають досвіду суспільної роботи, не рідко негативно відносяться до неї, недооцінюючи роль суспільної діяльності у формуванні особистих соціальних позицій, що безумовно відображається на рівні професійно-педагогічної майстерності майбутніх фахівців.

Необхідність формування соціальної позиції студентів факультету фізичного виховання зумовлюється не просто звичайним проявом активних дій по відношенню до навколишнього середовища, а й, безпосередньо, потребами оновлення всіх сторін соціально-економічної дійсності постійно прогресуючого

громадянського суспільства в Україні. Перш за все, ці потреби визначаються створенням стійкої системи домінуючих цілей, мотивів та установок, котрі характеризують суспільно спрямовану особистість, здатну позитивно впливати на постійно мінливий світ з метою його перетворення та удосконалення на основі вищих моральних цінностей.

На жаль, перехідний період становлення молодшої української держави, негаразди суспільно-економічного стану країни, знецінення вищих моральних цінностей, зокрема, праці вчителя в очах суспільства позначилися спадом або відсутністю активної соціальної позиції та соціально-педагогічної активності переважної більшості педагогів і, зокрема, вчителів фізичної культури. Проте саме вони, безперечно, здатні якнайповніше забезпечити позитивний виховний вплив на молодь та подальший розвиток її морально-вольових якостей, формування її високої моральної культури, котрі збагачують сферу моральних відносин та сприяють самовихованню молодшої людини. Такий вплив буде високопродуктивним, якщо педагог, використовуючи свій особистісний світоглядний потенціал та педагогічний професіоналізм, здатний організувати спільну зі школярами творчу та плідну життєдіяльність, а учні стають реальними суб'єктами усіх її різновидів та форм.

Створюючи комплексну систему, спрямовану на формування соціальної позиції, слід враховувати вплив умов, які створює мінливе суспільство та досвід суспільної діяльності особистості, спрямований на якісну зміну цих умов та, перш за все, на зміну самої особистості та її відношення до суспільства.

Процес формування соціальної позиції майбутнього вчителя фізичної культури має враховувати вимоги та потреби високоморального громадянського суспільства. Він має забезпечити почергове формування суспільно-активної особистості від більш низького рівня до більш високого; перетворення низько активної особистості у високоактивну шляхом включення її в соціально-перетворюючу діяльність, спрямовану на перебудову та удосконалення суспільства; формування потреби в активній діяльності;

виховання особистої відповідальності за особисту діяльність, спрямовану на позитивні суспільні зміни.

Забезпечення умов для повноцінного розвитку молодого покоління повинно стати сьогодні одним з найважливіших завдань, які ставить суспільство перед системою вищої освіти. Динамічні зміни умов життєдіяльності, потреба в спеціалістах, які здатні самостійно шукати, сприймати, створювати та аналізувати та шляхи розв'язання проблем соціально-економічного розвитку суспільства, зміна характеру педагогічної праці – усе це зумовлює необхідність формування нового комплексу соціальних якостей майбутнього вчителя фізичної культури, основоположними серед яких є соціальна позиція та особиста соціально-педагогічна активність.

Формування соціальної позиції майбутнього вчителя фізичної культури дозволить підняти навчально-виховний процес у школі на якісно новий рівень. Це позначиться підвищенням, перш за все, рівня соціально-педагогічної активності, яка, безумовно, детермінує фахівця на підвищення якості навчально-виховного процесу та дозволить підвищити статус педагогічної праці та статус педагога, зокрема, вчителя фізичної культури.

Висновки:

1. Активна соціальна позиція майбутнього вчителя фізичної культури є першочерговою умовою його соціально-педагогічної активності та успішної педагогічної діяльності.
2. Процес формування соціальної позиції майбутнього вчителя повинен розглядатись як одна з важливих умов підготовки фахівців з фізичного виховання на факультеті фізичного виховання.
3. Підготовка висококваліфікованих спеціалістів на факультеті фізичного виховання вимагає створення відповідних умов для формування соціальних позицій у майбутніх вчителів.
4. Найбільш ефективними формами (шляхами) формування соціально-педагогічної активності є формування особистого

світогляду майбутнього педагога, включення студентів в громадську та суспільну роботу, самоосвітню діяльність, навчальну практику та використання активних методів навчання.

Подальші дослідження необхідно спрямувати у напрямку створення комплексної системи спрямованої на формування соціальної позиції майбутнього вчителя фізичної культури та шляхів її впровадження у навчально-виховний процес у вищому навчальному закладі.

Аннотация. Черняков В.В. Формирование социальной позиции будущего учителя физической культуры. В статье рассмотрены вопросы необходимости формирования социальной позиции будущего учителя физической культуры и её влияния на уровень социально-педагогической активности.

Ключевые слова: социальная позиция, социально-педагогическая активность, учитель физической культуры.

Annotation: Chernyakov V.V. Formation of a social position of the future teacher of physical culture. In clause the questions of necessity of formation of a social position of the future teacher of physical culture and of influence a level of social-pedagogical activity are considered.

Key words: a social position, social-pedagogical activity, teacher of physical culture.

Література

1. Алексеева О.В. Сучасні тенденції виховання та освіти в розвинених країнах // педагогіка і психологія.-2004.-№3.-С. 119-124.
2. Блинов В.М. Проблемы подготовки физкультурных кадров в новых социально-экономических условиях реорганизации общества // Теория и практика физической культуры.-2000.-№5.-С.11-13.
3. Величко С.П. Соціально-психологічні чинники формування творчої педагогічної діяльності вчителя // Педагогіка і психологія. - 1996. - №3. - с.159-164.
4. Зязюн И.А., Лебедик Н.П. Социальная зрелость и педагогическое мастерство будущего учителя // Советская педагогика.-1991.-№6.-С.74-78.
5. Щербіна С. Формування активної професійної позиції у майбутніх педагогів // Рідна школа.-2001.-№1.-С. 66-69.